

Kijkwijzer Architectuur

Deze kijkwijzer helpt je bij het maken van een architectuur verslag. Overleg altijd eerst met je docent of een gebouw interessant genoeg is om te bespreken. De onderstaande punten helpen je een mening te vormen over het gebouw en kun je dus vooral gebruiken bij punt 3 van je verslag

Vorm

Kun je aan de vorm zien welke functie dit gebouw heeft?

Waarmee of waarvan is de huid van het gebouw gemaakt?

- Baksteen
- Glas
- Beton
- Hout
- Kunststof
- IJzer, koper, aluminium, titanium of een ander metaal
- Anders, namelijk.....

Welke beeldende middelen heeft de architect gebruikt? Bekijk dit voor de binnenkant en buitenkant van het gebouw. Betrek daarbij de volgende zaken:

- Licht: licht/schaduw, gebruik van indirect licht
- Kleur: één kleur of verschillende kleuren? Heeft elk materiaal een eigen kleur?
- Ruimte: lijkt het gebouw buiten en binnen kleiner of groter dan het in werkelijkheid is?

- hoe zijn de ruimtes van binnen opgebouwd?

- Hoe is de routing in het gebouw?

- Muurvlakken: open of gesloten?
- Omgeving: hoe is het gebouw in de omgeving geplaatst?

Inhoud

Wat voor uitstraling heeft het gebouw? Denk aan macht, vriendelijkheid, gezelligheid, openheid, geslotenheid, zuinigheid of juist spaarzaamheid.

Functie

Wat is de functie van het gebouw?

- kantoor
- woning of woningcomplex
- museum
- stadion, sporthal
- onderwijsinstelling
- fabriek
- winkel of winkelcentrum
- theater, opera, bioscoop
- gevangenis
- anders, namelijk.....

Is het gebouw oorspronkelijk voor deze functie (zie 8) gebouwd?

Verwijst de vorm naar de functie van het gebouw? Waaraan kun je dat zien?

Architectonische middelen

De buitenkant van een gebouw is vaak het meest onderscheidende. Daarop baseert de voorbijganger zijn mening. Maar de architect houdt zich niet alleen bezig met de buitenkant van een gebouw. Hij bedenkt een geheel van ruimtes, wordt beperkt of verrijkt

met een functie van het gebouw en heeft vaak te maken met een 'publiek'. Wat is de uitstraling van het gebouw? Wat zegt het gebouw? Hier wordt gewerkt? En op wat voor manier? Wil het complex uitstralen dat er degelijkheid heerst en dat men hier betrouwbaar is? Of werken er creatieve mensen met onafhankelijke geesten? Zo kreeg in 2006 Berlijn een nieuw Centraal Station dat volgens bondskanselier Merkel 'een modern liberaal land weerspiegelt, dat openstaat voor de wereld'. Het station is een gebouw met vijf verdiepingen opgetrokken uit staal en glas, inclusief winkelgalerijen en horecagelegenheden. De oostelijk helft van de stad Berlijn was tot de val van de Muur 1989 een gesloten, communistische staat.

De middelen die een architect tot zijn beschikking heeft om een gebouw te onderscheiden

van andere gebouwen zijn:

- De vorm
- De grootte
- Het materiaal van de zichtbare buitenkant: de huid

1. Vorm

Onder vorm van een gebouw verstaan we het spel van de lijnen. Zijn de lijnen geometrisch of juist organisch? Zijn de hoeken recht of geheel verdwenen in een golf van baksteen?

Met het lijnenspel kan de architect het doel van het gebouw duidelijk maken. Hij kan de dynamiek aangeven van het bedrijf dat in het pand huist. Juist door het gebouw ook een dynamische uitstraling te geven. Denk aan *De Schaats* van de ING lang de A10. Het pand straalt uit dat het 'vooruit' wil. Het interieur ademt een openheid uit door het gebruik van veel glas en 'onzichtbare' lijnen en vormen. De vorm heeft vaak te maken met smaak of tijdgeest.

Ontwerpen in **geometrische vormen** kon in de twintigste eeuw nog meer worden uitgebuit door de uitvinding van nieuwe technieken en bouwmaterialen. Met gewapend beton en gietijzer konden grote ruimtes worden overspannen. Glas werd in grote platen gewalst en kon zo hele muurvlakken bedekken. Met dit gegeven groepeerde de architect ook de ruimtes op een andere manier: symmetrisch of juist asymmetrisch. Alle ruimtes van dezelfde afmeting of juist niet.

Organische vormen zie je vooral terug in de negentiende eeuw bij de art nouveau. Het verlangen naar natuur en het bovennatuurlijke kwam terug in de architectuur.

Raampartijen als bloembladeren en trapportalen met glas-in-lood voorstellingen en 'groeierende' klimop rond trapleuningen.

Het karakter van een gebouw wordt gekenmerkt door materiaalgebruik, plaatsing van de ruimtes, raampartijen, en de omgeving waarin het gebouw ligt. Denk maar aan Versailles maar het gebouw, de tuinen en de omgeving op elkaar zijn afgestemd in perfecte symmetrie.

2. Grootte

Een opdrachtgever moet altijd rekening houden met een budget: geldgebrek kan noodzaken tot een klein gebouw. De omvang van een gebouw heeft niet alleen met gebruik of behoefte te maken. Het kan voorkomen dat de opdrachtgever zich met een groot gebouw wil manifesteren: 'Zie mij! Ik ben belangrijk in mijn grote kantoorpand!' Daarnaast is het natuurlijk van belang wie de gebruiker wordt van het pand: een verzekeringsmaatschappij of een modeontwerpster.

3. Het materiaal van de zichtbare buitenkant: de huid

Vroeger was het **skelet** (de constructie) van een gebouw van hetzelfde materiaal als de **huid** (de bedekking). Sinds het begin van de twintigste eeuw is dat niet meer nodig. Bij een skelet van hout, ijzer of beton kun je als architect kiezen voor een huid die past bij de

gewenste uitstraling. Wil je behoudend zijn, dan kies je voor een materiaal dat daaraan refereert. Wil je tonen dat je eigentijds bent, dan kies je voor een materiaal dat lat zien dat

jij je tijd vooruit bent. Sloophout is nu een heel moderne afwerking van gebouwen, terwijl in de jaren negentig van de vorige eeuw glas aangaf dat je als architect vooruitstrevend was.